

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Brisuri neramante nu se pri-
mesoc. Ma. uscipte nu se re-
trimite!

Birourile de anunțuri:
Brașov, p. ața mare Nr. 22
Inserate mai mici: în Viena
Hudolzi, Mosse, Hunsentien & Volger
(Otto Maas), anu. Schalek, Alois
Herd, J. M. D. K. S., Oppel, J. Don-
nerberg în Buapesta: A. V. Gold-
berger An ou Moss, Ekliesin Berwal-
in Frankfurt: G. L. D. D. in Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o seriă
garmonică pe o colônă 6 cr.
și 30 cr. Imbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarif și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
seră 10 c. v. a. sau 30 ani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta” esse în fă-care di.
Abonamente pentru ANȘTO-UNGARIE:
Pe unu anu 12 fl., pe șee lună
6 fl., pe trei luni 3 fl.
PENTRU ROMÂNIA și străintăte:
Pe unu anu 40 franci, pe șee
lună 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prunumără la tôte oficiile
postale din intru și din afără
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru BRAȘOVU:
la administrațiunea, piațamare
Nr. 22, etagiul I.: pe unu anu
10 fl., pe șee lună 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe unu anu 12 fl., pe
șee lună 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplăru 5 cr. v. a. sau
15 bani.
A tătă abonamentele cătă și
— inserțiunile suntă a se plăti
— înainte.

Nr. 177.

Brașov, Mercuri 8 (20) Augustă

1890.

Procesul de pressă

alt
„Gazetei Transilvaniei”
(Raportul special.)

Clușiu, 5 (17) Augustă a. c.

Viu a vă da raportul amănunțit, ce Vi l'am promis; mărginindu-mă la descrierea câtă mai fidelă a discursului pertractării după însemnările stenografice.

Ședința s'a început la 9¹/₄ ore.

Tribunalul a fost compus din d-lă Bela Szász, care a înlocuit pe președintele tribunalului și din juđii Emeriçiu Miko și Ludoviçiu Beesk. Notarul a fost Dr. Mich. Rotaridesz. Ca acusator publicu o funcționat substitutul primarului-procuror din Tergu Mureșului Dr. Alex. Jerszensky. Translatorul a fost d-lă Dr. Aurel Isac.

Acușatii Dr. A. Mureșianu, directorul și redactorul responsabil al „Gazetei”, și colaboratorul intern Traianu H. Popu au luat loc împreună cu apărătorul lor d. Iosif Romanu la masa din fața președintelui și a scaunelor rezervate pentru jurați.

Constituirea juriului.

Dintre cei 36 jurați chemați, s'au prezentat numai 14 și de aceea s'a suspendat pertractarea, pentru ca să se întregescă numărul juraților cu alții. Până ce s'au adunat aceștia trecură două ore.

Procurorul la întrebarea președintelui a declarat, că nu se va folosi de dreptul de a recusa 12 dintre jurați, dăr nu va ceda acestu drept apărării.

Acușatii au declarat, că se vor folosi de dreptul de recusare, ceea-ce au și făcut prin apărătorul lor.

Pe la orele 11 și ³/₄ s'a constituit juriul, care s'a compus din următoarele persoane:

Pákey Lajos, Matskássy Pál, Ács Sándor, Csákány István, Losonczy Iános, Boross Lajos, Dr. Ferencz Akos, Dr. Farkas Géza, D. Deák Ioszeff, Dr. Mály István, K. Biasini Sandor, Dr. Fábinyi Rudolf ca jurați ordinari, ér ca jurați suplenți Dr. Arkosi Gyula și Konya Sándor.

După constituirea juriului și depunerea jurământului din partea juraților, președintele a arătat pe scurt cauzele procesului.

Tălmaciul Dr. A. Isac a comunicat acesta în limba română acușătorilor.

După aceea li s'a adresat acestora întrebările generale.

Notarul Dr. Rotaridesz cetesce apoi actul de acușatiune (s'a publicat în Nrul trecut).

Cestiunea limbii.

Președintele adresază prin d-lă tălmaci cu cătră acușati întrebarea decă voiesc să facă vr'o observare din partele.

Traianu Popu: Domnule Președinte! Onoratu tribunal cu jurați! Fiindcă voiu să mă folosesc de dreptul ce mi-lă dă legea de a mă apăra în limba mamei mele și după ce apărarea mea în limba română nmai atunci ar avé înțeles decă ea ar fi și pricepută de domni jurați, cari sunt chemați a se pronunța asupra vinovăției acușătorilor, rog pe domnul președinte să binevoiesc a adresa d-lor jurați întrebarea, decă înțeleg limba ro-

mână, căci în casul contrar ori-ce apărare din parte'mi ar fi zadarnică.

Dr. Mureșianu. Domnule Președinte! Onorata Curte cu jurați!

Este o lege constituțională ungurescă, pe care se razimă cererea consoțului meu, o lege, despre care actul de acușatiune dice, că este legea fundamentală, prin care se stabilește starea de drept publicu în statul ungaru.

Și eu, la rândul meu, mă simt nevoit a face declarațiile mele cu privire la această lege constituțională, deși eu stau astăzi înaintea D-Vostră pe banca acușătorilor nu pe temeiul unei legi constituționale, ci pe temeiul unei patente împărătesci austriace absolutistice din anul 1852, — *császári osztrák patens*, cum dice actul de acușatiune — *care spre marea noastră durere este susținută încă și astăzi în Transilvania în ptriva noastră.*

Eu figurez dăr astăzi aici — permiteți-mi espresionea — ca acușat împărătescu, pe când consoțul meu, fiindu tras la răspundere pe baza codicelui penal ungurescu, figurează aici ca acușat regescu. (Mișcare și ilaritate.)

Este dăr, onorați Domn, starea excepțională din Ardél, care m'a adus aici ca acușat înaintea D-Vostră, stare foarte caracteristică pentru nemulțămirea, care a provocat acestu proces de pressă.

Onorata procuratură din Tergu-Mureșului cu ajutorul acelei patente absolutistice austriace, lăsate până aici în vigoare, mă trage și pe mine la răspundere pentru cuprinsul articulelor împriçinați ca redactor al foii și nu se mulțămesc cu răspunderea autorului acelor articuli.

Și pe când eu sunt tirit aici înaintea Curții cu jurați, câte-va ore departe de Clușiu, în Oradea-mare de pildă ori în Dobrițină, procurorul n'ar mai pute să mă tragă la răspundere, pentru că în Tera ungurescă nu se guvernază cu legi absolutistice austriace, acolo pôte fi trasu la răspundere numai autorul, nici-odată însă și redactorul foii. (Sensațiune.)

Acăsta dovedesce, domnilor, că egalitatea de drept, de care ni-se totu vorbește, nu esistă, și că Ardélul este guvernat cu legi excepționale.

Esistă însă și pentru Ardél și este în vigoare legea de naționalitate din 1868, lege fundamentală, cum dice actul de acușatiune.

Acăsta lege ne dă dreptul, nouă acușătorilor, de a ne apăra în limba noastră maternă.

Ei bine, Domnilor, decă legea ne dă acestu drept de limbă, ea trebuie să ne dea și puțința de a'lă exercita cu efect. Pentru ca apărarea noastră în limba maternă să se pótă face cu acel succes și cu acea valoare, ce-o pretinde rațiunea legii, care ne dă acestu drept, este de lipsă înaintea tôte să fim înțelegi de judecatorii noștri. (Aplause sgomotoșe din partea publicului român.)

(Președintele: Rogu pe auditori să se abțină de ori-ce manifestare în decursul pertractării.)

Ce preț mai pôte avé pentru noi Români dreptul de limbă, ce este stabilit în legea constituțională ungurescă, art. 44 din 1868, decă limba noastră nu este înțelesă nicăiri de cătră aceia, cari

sunt chemați a judeca asupra-ne și asupra cauzelor noastre de totu soiul?

Legea, care a stabilit acestu drept, a trebuit dăr să prevadă și a și prevădu în paragrafi ei, ca judecatorii să cunoscă limba poporului, și praca contrară ce s'a incubat de mulți ani încôce a putut să zădărnicesc exercitarea faptică a dreptului nostru, dăr n'a putut să deroge legii, ce este în vigoare.

Și cu câtă mai multă nu este de lipsă în casul de față, ca judecatorii noștri, jurați, să cunoscă limba în care se apăra acușatii?

Ați auditu, domnilor, înaintea c'unu cuart de oră jurământul solemn, ce l'au depus domni jurați, că vor judeca numai și numai după *imediată impresiune*, ce-o vor primi din cele ce vor aduce înaintea acușătorului publicu și acușatii.*)

Cum își vor pute dăr câștiga domni jurați convingerea despre vinovăția, ori nevinovăția noastră, decă nu ne vor înțelege apărarea?

N'am să facu nici cea mai mică obiecțiune cu privire la caracterul și onorabilitatea acestor cetățeni, cari au fost chemați aici să ne judece, dăr sunt informat și am înțeles în cursul zilei de er chiar dela d-lă președinte, că nu știu românesce, căci aici în Clușiu, între Maghiari, limba acăsta nu se cultivă. Așadăr pe lângă cea mai mare bunăvoință a domnilor jurați, apărarea noastră ar fi și ar rămân zadarnică, decă nu ne cunosc limba.

Domnule Președinte! Onorata curte cu jurați! Vă este foarte bine cunoscut, că în ordinațiunea ministerială, prin care se regulază procedura înaintea curții cu jurați pentru delictele de pressă, se stabilește anume într'unu paragrafu (§ 49) ca acușatii să ocupe locu deschilinit de auditori, și *față în față cu jurații*, cum stăm noi acuma. Și de ce acăsta? Pentru-ca, dice acea ordinațiune, jurații să pótă avé pe acușati mereu înaintea ochilor lor în totu decursul ședinței așa, că nu numai să asculte vorbele și declarațiile lor, dăr să observe chiar și fețele și mișcările lor, ca să se convingă *ce impresiune au făcutu asupra lor dovedile aduse, decă se simt ori nu vinovați?*

În fața acestei împrejurări, vă întreb, mai pôte fi și numai cea mai mică îndoielă despre aceea, că jurații trebuie să pricepă și limba acușătorilor, ca să pótă aduce unu verdictu drept? (Aplause.)

Eu, Domnilor, nu apăr aici numai unu drept individual, ci apăr unu principiu și unu postulat de frunte național. Și cine dintre conaționali mei români să fiă chemat de a lua în apărare dreptul limbei române, mai mult decătu mine, redactorul și directorul celei mai vechi foi românesce, oare de 53 de ani luptă pentru libertatea și drepturile poporului român și pentru binele patriei noastre iubite, pe care am

*) Jurământul ce l'au depus jurații este de următorul cuprins:
„Jură pe viul Dumneșeu, că voiu urmări cu atențiune și conșciențios totu decursul pertractării, și punend la o parte favorul, frica, ura și ori-ce considerațiune personală, voiu judeca numai și numai după *impresiunea ce-o voiu primi din tără și motivele acușării și ale apărării, cumpănind și pe una și pe alta, voiu judeca numai după convingerea mea internă, drept, liber și cinstit. Așa să'mi ajute Dumneșeu!*“

apărat'o în cursul vécurilor trecute cu brațele noastre și cu sângele nostru? (Aplause.)

Și tocmai în calitatea acăsta de director al „Gazetei” am trebuit să facu, Domnilor, cea mai durerosă esperință de unu lungu șir de ani în privința dreptului de limbă al poporului român. Din tôte ținuturile locuite de Români primesc d'ilnic informațiunile cele mai triste despre suferințele poporului nostru, din cauză că i-se calcă acestu drept sfânt ală său. Tăranul român este judecat într'o limbă, pe care nu-o înțelege. Tôtă pertractarea decurge în limba maghiară, în urmă i-se aduce sentința, dela care atără adeseori bunăstarea, libertatea și tôte esistența lui și pôte să fiă condamnat și la 20 de ani închisore ori chiar la spânzuratore, fără ca să fi înțeles pe judecatorii săi și aceștia să'lă fi înțeles pe elă deadreptul și cum se cuvine. (Aprobari sgomotoșe.)

Astfel, Domnilor, astăzi aproape patru din cinc părți ale populațiunii Ardealului nu'și mai pôte apăra cu succes averea, libertatea și viața înaintea judecătorilor din tără, pentru că acestea în cele mai multe părți nu-i înțeleg de loc limba.

Este ore demnă acăsta procedură pentru unu stat, care se numără între statele civilizate? Asemeni stări triste nu se mai află în nici o tără din bătăna Europă, nici chiar în țările absolutistice.

Apărându dreptul meu de limbă, imi ridică totodată vocea și în interesul libertății poporului român, care suferă grozav din cauză, că nu se respectă cătuși de puțin acele dispozițiuni ale legilor, cari favorisază măcar încâtva dezvoltarea și înaintarea lui.

Domnule Președinte, Onorata Curte cu jurați! Etă motivele pentru cari mă alătură din totu sufletul la cererea ce a adresat'o consoțul meu acușat d-lui președinte și pentru cari îlă rog și eu din parte'mi să întreb pe domni jurați decă știu sau nu românesce? Ceru acăsta pe temeiul articulei de lege 44 din 1868, adecă pe temeiul unei legi fundamentale constituționale. (Aplause prelungite din partea publicului român.)

Președintele admoniează repețit pe auditori de a se reține dela ori-ce manifestațiune.

Dr. Jerszensky substitutul de primu procuror: Se vede, că acușatii vor să urmeze aceeași procedură, ce au probat'o înainte cu doi ani aici, când au declarat, că nu se pot apăra, decă jurații nu știu românesce. Acăsta e vorbă golă. D-vostre aveți apărător, care înțelege limba d-vostre și este și tălmaci, care traduce apărarea d-vostre. Una să nu uite d-nii acușati, că decă vor tăce ar dovedi numai, că ori nu pot să răspundă la acușările ce li-se facu, ori voiesc să jöce rolul de martiri, ca să pótă spune soților lor de principii: etă ne-au condamnat fără ca să ne fi ascultat. Ce privesce cererea lor că să se întreb jurați, decă știu românesce? eu mă opun de a se face o astfel de întrebare. Mă opun pentru aceea, pentru-că curtea cu jurați s'a constituit după lege cu concursul dn-lor, dăr mă opun mai cu sémă pentru aceea, pentru-că aici nu e cestiunea, decă jurații știu românesce, ci decă acușatii știu unguresce, pentru-că limba maghiară este prima limbă a legii. (El-

jenuri din partea publicului maghiar.) Procedura noastră circumscrisă clară calificarea juraților: nicăieri nu se ține, că jurații trebuie să știe și românește. Este mai mult decât pretențios, decât un bărbat de 43 de ani, cetățenul ungar și redactorul, nu știe ungeresc, ci pretinde, ca doisprezece bărbați pentru placul lui să învețe românește. Cere să se respingă cererea acuzărilor.

Dr. Mureșianu cere cuvântul. — **Președintele** ține, că nu este la ordine să vorbească d-sa. — **Dr. Mureșianu** declară că fiind atacat de către d-lu procuror, voiesce să-i răspundă personal. In cele din urmă președintele îi dă cuvântul:

Dr. A. Mureșianu: D-lu procuror vrea să ne atribue nouă acuzărilor un rol nedemn pentru bărbați serioși. Contra acesta protestăm. Noi cerem să ni-se recunoască un drept, acesta am cerut-o și acum doi ani, când ne-am aflat în fața curții cu jurați și acesta o vom pretinde totdeauna. Nu vom grația, ci dreptul nostru. Ceea ce a d-lu procuror despre tălmăci n'are nici un temei. Este cu neputință unui tălmăci, fiă omă cât de inteligentă, ca să redă în traducere ceea ce vorbim noi așa, cum simțim noi. Nu este vorba aici, decât scim noi acușării ungeresc ori nu, ci este vorba decât suntem s'eu nu cetățeni egali îndreptățiți; în cazul dintău trebuie să ni-se recunoască dreptul de limbă și judecării să ne înțelegă limba. Er în ceea ce privește cestiunea de limbă, declară, că eu unul ca cetățen al acestui stat mă simt foarte liniștit în conștiința mea, că nu știu pleda aici ungeresc, căci sunt om privat, independent și n'am nici o îndatorire în privința acesta, der, domnitor, este rușine și lucru ne mai auditu, că substitul primului procuror al Ardealului, care este locuit aproape patru din cinci părți de Români, nu știe nici un cuvânt românesc. (Aplauze frenetice. Sgomot mare).

Președintele admoniează ultima-ora pe public să fi liniștit, căci în casu contrar va face să se deșerteze sala.

Cu privire la cererea acuzărilor în cestiunea limbei, d-lu președinte face o enunțaiune de următorul cuprins:

Președintele: Cererea acuzărilor, ca eu să adresez juraților întrebarea, decât știu s'eu nu românește, nu pot să o implinesc, deore-ce în înțelesul art. 44 din 1868 limba oficială a judecătorilor este cea maghiară, der după această lege le este ertat acuzărilor de a se apăra în limba lor. Acușării se pot apăra în trei chipuri: mai întâi articuli lor au fost cetiți în traducere maghiară, al doilea au apărător, care ca avocat trebuie să știe și să vorbească ungeresc, și în fine este tălmăci judecătoresc, care poate tălmăci juraților vorbirile lor. Este der posibil ca jurații să primescă o impresiune imediată din apărare informându-se de ajuns despre cuprinsul ei. In fine declară, că acușării prin aceea, că s'au folosit de dreptul de a respinge din parte-le 12 jurați, juriul s'a compus din persoane cunoscute și recunoscute de acușări. De aceea nu poate pune întrebarea juraților și nu va discuta mai departe asupra cestiunii. Pentru calificarea juraților nu este de lipsă cunoștința altei limbi afară de limba statului.

Dr. Mureșianu își rezervă dreptul de a răspunde mai târziu la această enunțaiune presidentială.

Dovezile.

Iosif Romanu apărător: Voiesce să facă o declarație prealabilă față cu actul de acușaiune, care este defectuos. Acest act de acușaiune aduce din articolul impricinat numai un estras, fără de a arăta izvorul din care s'a luat. Acest articol din nr. 72 al „Gazetei“ nu este însă decât o reproducere a ideilor, ce le cuprinde un articol al d-lui Ivor Kaas publicat în „Budapester Tagblatt“ dela 6 Aprilie 1890 sub

titlul: „Dem Volke Freiheit“. Decă B. a comis acel fapt ca A. nu poate fi tras la răspundere numai B. Cere ca să se cetască acest articol și să se alătureze la acte. Acusatul Traianu Popu a cerut în decursul cercetării, ca procuratura să-și procure acea foia, pe care n'o avea, der care acum o prezintă d-lu apărător.

Dr. Jeszensky procuror: ține, că după § 25 alu procedurii sunt a se aminti numai acele părți, cari formează obiectul acușaiunii, căci numai de aceea e vorba, ce a scris „Gazeta“, nu ce a scris „Tagblatt-ul“. Se opune în contra cetirii articolului din „Budapester Tagblatt.“

Iosif Romanu: De aceea trebuie să se cetască aici articolul amintit pentru că el a servit de basă articolului din „Gazeta“ și ideile lui sunt reproduce în „Gazeta“ și impricinate. După procedură se pot asculta și martori în decursul pertractării, de ce se nu se primesc și alte dovezi? Cere să se acudă articolul lui Kaas la acte împreună cu traducerea lui autorizată maghiară.

Procurorul ține, că nu se pot face aici asemănări de articuli. Nega, că articolul lui Kaas a servit de basă articolului din „Gazeta.“ Elu (procurorul) va dovedi mai târziu, că acel articol din „Tagblatt“ a fost falsificat de către „Gazeta.“

Președintele: ține, că tribunalul va decide asupra acesteia în decursul procedurii de probe.

După acesta se cetesc articuli incriminați în traducere maghiară în original (românește).

La întrebarea președintelui cu privire la notița din Nr. 40 și la articolul din Nr. 72 alu „Gazetei“, Traianu Popu declară, că el i-a scris și ia asupra răspunderea; er Mureșianu declară, că atunci, când au apărut acești articuli, densusul a fost redactorul responsabil alu „Gazetei.“

După aceste la 1³/₄ președintele a suspendat ședința pe o jumătate de oră, ceea ce s'a primit de toți cu mulțămire, căci căldura devenise nesuferibilă în sală și era și timpul mesei.

Ședința s'a continuat la 2¹/₂ ore d. a. **Președintele** enunță că nefind martori nu mai are loc procedura de probe și întreba pe d-lu apărător, decât mai persistă de a se alătura la acte articolul din „Bud. Tagblatt“?

Apărătorul Iosif Romanu susține cererea sa, er tribunalul se retrage spre a decide.

Tribunalul hotăresce că articolul scris de Ivor Kaas și publicat în „Bud. Tagbl.“ nu se admite a se ceti, nici a se acude la acte, der concede apărării ca să aducă înainte cuprinsul acelu articol în vorbirile ei.

Președintele întreba apoi pe acușări decât nu mai vor să aducă înainte ceva.

Acusatul Traianu H. Popu cere să se cetască procesele verbale luate înainte judelei de instrucțiune în Brașov.

Procurorul se opune și acestei cereri, pentru că ar fi în contra procedurii în cauze de pressă.

Tribunalul se retrage spre a lua o decisiune. La reintorcere enunță președintele, că tribunalul a respins cererea acuzatului Popu, der protocoalele dela Brașov se vor da juraților să le cetască de vor afla de lipsă.

După acesta se cetesc atestatele diferite privitoare la acușări, din cari reiese, că Redactorul „Gazetei“ a fost tras mai de multeori în cercetare în afaceri de pressă, der n'a fost pedepsit. Traianu Popu n'a fost până acumă nici tras în cercetare, nici pedepsit.

Căpitanul orașenesc din Brașov constată că Dr. Mureșianu are avere mișcătoare și nemiscătoare, er Traianu Popu n'are avere.

Terminându-se procedura de probe președintele dă cuvântul d-lui procuror.

Discursul procurorului.

Dr. Jeszensky: On. dnl jurați! După cum ați auditu din articolul incriminat, ce s'a cetit mai înainte, două diare din Clușiu înregistră faptul, că întreprindătorii unei fabrici din patriă, nebagându în seamă limba ungerescă, folosesc pentru arătarea firmei lor o titulatură germană; înregistrându acest fapt, numitele foi din Clușiu facu tot-odată observarea și admonierea, că s'ar cuveni, ca acelu fabrică, care funcționează pe teritorul Ungarei și pe care o prevede cu materialul de lipsă pământul ungeresc, — să aibă firma scrisă în limba maghiară, er direcțiunea ei să fiă cu sentimente ungeresci.

Aceste două motive cu totul corecte și la locul său ale celor două diare din loc, cari motive sunt nu numai obiective, ci și după cuprinsul lor sunt cu totul îndreptățite, la cari după părerea mea fără teamă ar fi putut adauge pentru motivarea dorinței lor și alu 3-lea motiv, că adevărată fabrică, care se folosește de limba germană, se împărtășește de numeroșe și nici de cum neînsemnate beneficii ale statului maghiar: această dorință a foilor din Clușiu, dicit, a adus în așa mare agitațiune pe acusat, încatu împlinirea aceste dorințe o timbrează ca o pretensiune „a îngâmfării“, prin cuvinte batjocuri și vătămătoare o declară de „nebun“ și de „nebungă“ și trăgându luarea aminte a cetitorilor săi le spune: că: „acest pământ nu este maghiar, țera acesta nu este Ungaria (Magyarország), acesta se și-o însemne usurpatorii, căci acest pământ este alu tuturor naționalităților.“

Eu nu voesc acum, onorați domni, să desfășurăm sentimentul fidelității îndatorate, alu alipirei, ori doră alu antipatiei, acelu sentiment desprețitor, ce reese din aceste șiruri față cu Ungaria, cu statul maghiar și față cu națiunea; nu voesc să analizez nici fenomenul acela surprindător, că chiar și o cauză în sine neesențială este numai decât bine venită acuzatului pentru a nega cu necredință cea mai puternică îndreptățire a existenței țerei și națiunii; cu toate acestea — fiindcă împrejurările acestea pun în cea mai strălucită lumină sentimentele ce le nutrește acusatul față cu Ungaria, față cu statul maghiar și față cu națiunea maghiară, căci precum se vede și din exemplul, arătat în cazul de față, el nu lasă să treacă nici cea mai neînsemnată ocaziune fără a da expresiune sentimentelor, ce le nutrește — eu aflu aceste împrejurări atât de remarcabile pentru caracterizarea sentimentelor acuzatului și atât de hotărâtoare pentru condamnarea lor, încatu, cel puțin pe scurt, am crezut neapărat necesar a mă provoca la ele.

Acusatul trebuie să știe, și decât tocmai n'ar ști, s'o știe de aci'ncolo, că existența Ungariei și a națiunii maghiare în acest punct al Europei datează dela întemeierea patriei pe care a sigilat-o strălucita și chiar și în lupte glorioșe istoria a Maghiarului petrecută un lung milenar în bine și în rău, și pe care totdeauna numai acesta națiune a apărut-o și a susținut-o aici cu puterea și curajul ei.

Adevărat, că în cursul marilor evenimente ale istoriei lumii, această patriă a fost încălcată de Tătari, încălcată de Turci, subjugată de Germani: der totdeauna eroismul națiunii maghiare, înțelepciunea națiunii maghiare a fost aceea, care a recucerit-o; a recucerit-o s'eu cu sabia în mână, s'eu cu mijlocele morale ale unei reacțiuni care după ponderositatea ei a fost hotărâtoare în țera — pe lângă toate, că în această luptă anumite naționalități din țera n'au mers cu el — cu Ungurul, — ci aliându-se cu dușmanii aceluia, au luptat direct în contra lui.

Trebuie să știe mai departe, că Maghiarul a fost acela, care a dat cons-

tituția acestui stat, și încă una dintre cele mai liberale constituții în Europa.

In toate instituțiile fundamentale ale constituției noastre, începând dela jurământul sigilat cu sângele străbunilor, respiră principiul conducător, și într-o lege adusă cu 100 de ani mai înainte se și da expresiune mai pe sus de ori-ce îndoielă împrejurării: că Ungaria este țera liberă, independentă, nu este subordinată nici unei alte țeri, ci are propria autonomie, propria sa constituție, numai după legile sale proprii se poate governa și încă singur numai prin regel legal încoronat alu Maghiarilor.

Și poate fi în inima și conștiința națiunii o amintire pururea viuă mai neîndoișă și mai clasică despre constituirea politică a Ungariei, a regatului maghiar și a națiunii maghiare, decât ideia sfinte corone maghiare? Nu de ideia sfinte corone a fost încopciată, nu în aceea a fost exprimată amintirea Ungariei, a independenței Ungariei, a unității ei și tot-odată a caracterului ei național, ideia ce și-a păstrat-o prin toate timpurile și tempestățile ce au trecut peste țera acesta? Oare nu suveranitatea națiunii maghiare și nu stăpânirea îndreptățită și legală a acestei suveranități împreună cu toate atribuțiile ei o dovedește și atestă împrejurarea, că Ungaria în 1867 pe calea liberei învoeli a legat din propria ei hotărâre unele atribuții ale suveranității sale de anumite condițiuni și a abdicat de ele numai pentru un anumit timp, rezervându-și apriat dreptul, ca îndată ce cauzele și condițiunile abdicării vor înceta, să și-le potă erăși relua în întreg cuprinsul lor?

Așa-deră Maghiarul are supremația în țera pe baza titlului întemeierii patriei, susținerii patriei și suveranității exercitate pururea legal, s'eu cu alte cuvinte: pe baza unui titlu mare și duplu, titlul istoriei și alu dreptului. Trebuie să știe, că dreptul istoriei este așa de sfânt în viața statului, ca și proprietatea în sfera dreptului privat. Cine răpesc pe asta din urmă nu este mai puțin vinovat, ca cel ce negă pe cea dintăiu.

Der nu numai dovezile în veci neresturnabile ale dreptului istoriei atestă ceea ce negă acusatul, cumcă adevărat, acest pământ este maghiar, această țera este Ungaria, ci o atestă acesta, pe lângă titlul câștigat pe baza dreptului istoric, și preponderanța ce o are Maghiarul în această țera atât în privința numerică și a averi, cât și în privința spirituală și culturală.

Pentru-că Ungurul aici face aproape jumătate din numărul de 5—6 naționalități, cari trăiesc aici, și astfel și din punct de vedere numeric trece departe peste numărul ori-cărei naționalități, ce trăiesc aici; mai departe pentru-că în mâna lui este izvorul puterii, averi și economiei acestei țeri, și partea preponderantă a proprietăților de pământ, — și în fine pentru-că chiar și inteligența în sine luată este tare și deja în Europa vieța lui culturală, spirituală și literară stau neasemnat mai pe sus, este mai strălucită și mai productivă decât viața culturală și spirituală a tuturor Nemaghiarilor laolaltă luați, aflători între hotările acestei țeri.

Acești trei factori ai puterii, averi și culturi întăresc și sprijinesc dreptul de proprietate alu Ungurului față cu țera acesta, întăresc caracteristica esențială națională-maghiară a statului maghiar și a instituțiilor lui; așa-deră pe lângă titlul de drept istoric acest drept de proprietate îl întăresc și îl încunjură strălucit cu poleiala spiritului și a culturi sale. Acești trei factori sunt aceia, cari facu în mod natural nediscutabilă stăpânirea națiunii maghiare în această țera, care basându-se pe un trecut glorios de de ce sute de ani, erăși din acest trecut își scoate dreptul și baza sa.

Am accentuat și am amintit ina-

intea on. jurați caracteristica exclusivă maghiară a Ungariei. De unde este acest titlu de exclusivitate, după ce afară de Maghiari, în privința acesteia au fost și sunt un număr mare de compatrioți nemaghiari? De unde acest concept, ce contopesc unitatea statului cu unitatea națională? De acolo, că dreptul nostru public nu e în trecut în timpul organizării societății, nici în prezente, în zilele egalei îndreptări, nici odată n'a cunoscut și nici astăzi nu cunoște altă cetățenie în această patriă, decât exclusiv numai pe Maghiari. Pe câtă acest fapt este o dovadă a caracterului maghiar al națiunii, tocmai așa este o dovadă și a suveranității maghiare și tot-odată dovedește și unitatea politică a tuturor popoarelor, care trăiesc în această țară.

Și se nu credeți, on. d-lor jurați, că această declarație a dreptului nostru public este produsul sovinișmului epocii de astăzi (după cum le place a susține inamicilor noștri), nu credeți, că e numai un obicei de vorbire, sau numai o invenție a epocii de astăzi: aceasta este enunțarea solemnă a dreptului nostru public, care de repetate ori a fost exprimată în mod fundamental legal din timpul acela, când în Ungaria nu exista încă așa numita cestiune de naționalitate (ceea ce și contrarii noștri sunt siliți a recunoște), când Valahul și după a lui opinie a putut trăi în pace cu Ungurii, pentru că în alipirea necondiționată față de patria comună cu fală și cu conștiință de sine au putut să încapă sub numirea comună a națiunii maghiare politice.

Anume chiar și o lege adusă aproape cu 300 de ani înainte de aceasta, art. de lege 10 din 1608, exclusiv numai Maghiari cunosc în patria aceasta, pentru că Nemaghiarii, care trăiesc aici, sub *terminazione Hungarorum complectuntur*.

După acesta o lege adusă mai târziu cu 150 de ani, în an. 1741, erăși întăresce enunțarea legii aduse înainte cu 150 de ani, de ce consideră patria aceasta pe locuitorii săi nemaghiari „*Filii nativi sub terminazione Hungarorum*.”

Așa-dă dreptul istoric numai așa atestă caracterul exclusiv maghiar al Ungariei de odinioară, unitatea politică și istorico-națională, precum o atestă aceasta Ungaria în zilele egalei îndreptări pe baza dreptului istoric, când decretă prin lege, că: „*să-care membru al naționalităților este egal în această țară cu Ungurii, de unde rezultă, că și toți cetățenii acestei țări formează o națiune unitară și indivizibilă cu națiunea maghiară*.”

(Aici substitutul primului procuror ostendind, se rogă de d-lă președinte să întrerupă ședința pe 10 minute, ceea ce se și întâmplă.) (Va urma.)

Intâmpinarea directorului „Gazetei” la Brașov.

Duminecă după-amieză, pe la orele 1½, se vedeau mergând la gară parte 'n birgi și căruțe, parte pe jos, Români în mare număr, ca să 'ntâmpine pe directorul „Gazetei Transilvaniei”, care venia dela Clușiu*). Era inteligentă și popor, bărbați și femei, bătrâni și tineri, cari se duceau să ureze bună venire Redactorului „Gazetei.”

La gară, atât peronul, cât și curtea gării erau înșesate de public român, care aștepta cu nerăbdare sosirea trenului.

La 2½ ore sosi trenul. Dr. Aurel Mureșianu fu întâmpinat mai întâiu de D-șora Lucia Popovici, îmbrăcată în pitorescul costum național și încunjurată de mai multe dame, cu un frumos buchet de flori, între entusiastice

*) Se afla-se deja aici, că colaboratorul nostru Traian H. Popă a plecat dela Clușiu către casă pentru câteva zile.

și nesfârșite strigăte de „*să trăiască*.”

Pe peron fu încunjurat apoi de mare număr de frați Români din Brașov și provincie, er bravul avocat Lengeru, care venise anume pentru această ocaziune dela Zizin, îl salută în numele Românilor cu următoarea vorbire plină de patriotism și simțământ românesc, întreruptă adese-ori de vii aprobări și strigăte însuflete de „*să trăiască*.”

Stimate D-le Redactor!

Când publicul român de aici Te-a însoțit pe D-Ta și pe colaboratorul Domniei Tale la gară, Marți în 12 a l. c., a voit să Vă arate, că dorește să Vă însoțească cu sentimentele de simpatie până înaintea forului juriilor; așa-dă noi v'am ridicat din localul redacției, noi v'am smuls din sinul familiei, noi v'am scos din oraș mânăndu-Vă să Vă duceți cu bărbăția spre a asculta cuvântul dreptății.

Juriul din Clușiu s'a pronunțat. Respectu s'a impus cetățenului de bună ordine. Critica e permisă altui for, în-cât privește forma, în merit nu mai este instanță.

De aceea acum la re'ntorcere ne prezentăm să Vă dicem un „bine ați venit” și să Vă declarăm, că și la suferințele, ce Vi s'au impus prin verdictul juriului, din adăncul inimei luăm parte cu D-Vostre. Nu am venit decît decît ca să ne exprimăm bucuria pentru modul, cum ați susținut dreptul limbei noastre.

Luptele politice serioase totu-déuna s'au lovit de mari pedee, cu deosebire când un popor a nisuit a deveni factor politic.

D-Vostre cu noi dimpreună n'aveți alte tendințe, decât ca poporul român, pentru nemărginita iubire ce o are și pentru jertfele de bani și sânge ce le aduce cu totă dragostea inimei sale pentru patriă și rege, să fiă în tot locul numit cu numele său propriu, să nu se sfârșască în jertfe de tot felul pentru de a preamări pe altul rămânând el necunoscut.

Domnia Vostre cu noi dimpreună și și noptă stăruim, ca să susținem și să cultivăm isvorul dragostei pentru jertfele de lipsă patriei, și acest isvor este limba neamului, din care ne tragem, limba românească. Celu-ce se silence să nimioască acest isvor și să ni-l ia din inimă și din gură, acela este cel mai rău patriot și voescă să ne răpescă și nouă dragostea pentru patriă.

Căutați deci, și în această luptă dreptă ne veți afla totu-déuna alături cu D-Vostre — să convingem pe acest contrari ai limbei noastre, că mai curând vom să perim decît să ni-se răpescă acest odor; spuneți în organul Domniei Vostre cu îndatinata-Vă seriozitate și bărbăția, că considerăm întru nimica chinurile capilor noștri bisericesci din vécurile trecute pentru ridicarea bisericei noastre, când e vorba să ne susținem și să ne cultivăm limba noastră românească; spuneți în fine, că suntem mândri a fi recunoscuți de Români din patria noastră iubită Ungaria, și că nu schimbăm patriotismul nostru, care e curat și adevărat, cu alți nici unui alt cetățen ori de ce neam ar fi el, fiindcă iubim patria noastră cu tot focul, ce ni-l produce limba românească, și cu totă mândria ce ni-o însușă dragostea către numele de Români.

Te rugăm să faci politică națională pe baza legilor existente și să nu Te sfiesci de interpretările diverselor sisteme politice. Un sistem politic de clară de păcat, ceea-ce alt sistem decorază cu „*Bene-Merenti*.”

Astea sunt sentimentele noastre, cu care Te primim, arătându-ți, ce simțim pentru prezent și ce simțim pentru viitor. Fii dér „bine venit”!

Dr. A. Mureșianu, surprins de această neașteptată întâmpinare din

partea bravilor noștri frați Români, le mulțami adănc mișcat și le strinse cu căldură mâna, pentru-că i-au arătat atâta iubire și l-au asigurat, că în lupta bărbătescă, ce o pörtă pentru sfânta cauză a limbei române, a libertății și drepturilor poporului român sunt totu-déuna alături cu densusul.

Eșind directorul „Gazetei”, urmat de mulțimea Românilor, în curtea gării fu întâmpinat de altă mulțime de popor și de călăreți, ce-l așteptau acolo, cu puternice strigăte de „*să trăiască*.”

Aci Dr. A. Mureșianu se sui în trăsură cu familia d-sale, apoi ceilalți frați Români și convoiul porni în oraș, deschidând drumul o cetă de călăreți români în obiceiul și curatul lor port românesc; după ei venia trăsura, în care se afla directorul „Gazetei”, încunjurat de o altă cetă de călăreți îmbrăcați în frumoase costume naționale; urmă apoi șirul birjilor și căruțelor, în care se aflau frații Români. Deși nu s'au putut găsi atâtea birji și căruțe, ca să pötă urmă întreg publicul român convoiul, așa că mulți au trebuit să vină pe jos dela gară în oraș, totuși convoiul avea o lungime enormă; pe când fruntea lui, călăreții, ajunsese la pörtă cetății din capetula Stradei Vămii, șirul cel lung al birjilor și căruțelor se vedea până la fostul otel „*Söre*”, la capetula șesului de către Strada gării. Pe promenada, ce duce dela gară în oraș, era un șir lung de popor, care saluta cu strigăte de „*să trăiască*” convoiul, ce trecea pe dinainte.

Convoiul se opri în piața înaintea localului redacției, unde alt public românesc aștepta, care-l primi pe Dr. A. Mureșianu cu strigăte de „*să trăiască*.”

Aci vrednicul popor d. George Puiu salută pe directorul „Gazetei” cu o scurtă, dér bine simțită vorbire, în care a dat expresiune simțimentelor poporului și a mulțumit d-lui Dr. A. Mureșianu pentru curagiul și bărbăția, cu care luptă pentru dreptul limbei noastre dicend, că dreptatea trebuie să iasă odată la iveală și pentru poporul român.

Strigăte entusiaste de să „*trăiască*” răsuna de repetate-ori la aceste bine simțite cuvinte.

Dr. A. Mureșianu adresă aci fraților Români următoarele cuvinte:

Fraților!

Sunt adănc mișcat de această mare și neașteptată onore ce mi-o faceți și vă mulțamesc din adăncul inimei mele pentru dovețile de iubire ce mi-le dați.

Străbătem vremuri grele!

Ne judecă pentru-că nu ne înțeleg!

Vedă cu inima plină de bucurie, că ceea ce v'a însuflețit mai mult a fost lupta noastră pentru dreptul limbei române.

Cestiunea limbei, fraților, e cea mai de frunte. Dela dreptul de limbă atărnă toate celelalte drepturi ale unui popor, atărnă libertatea lui.

Ca și până neuma voi lupta cu aceeași stăruință și în viitor pentru acest sfânt drept, căci noi Români nu vom să fim tratați ca străini în patria noastră.

Vă mulțamesc încă-odată și vă asigur, că totdeuna voi merge cu poporul și cu dreptă lui cauză.

Să trăiți!

„*Să trăiască!*” răsuna de repetate-ori din pepturile Români-

lor, cari se despărțiră cu firma convingere, că lupta stăruitoare pentru cauza sfântă a limbei trebuie să ducă la finta dorită.

Mai multe deputații apoi se presentară pe rând în redacție, bărbați și femei, stringându-i cu căldură mâna și urându bună venire directorului „Gazetei” și isbendă în lupta sa dreptă pentru limba română.

Astfel scie bravul popor român să întâmpine și să salute pe luptătorii pentru limba, drepturile și libertatea lui!

SCRILE DILEI.

Diua născerei M. Sale Monarchului s'a serbat er cu solemnitatea îndatinată în toate bisericile din Brașov. La biserica catolică, unde au asistat la serviciul divin toate autoritățile, onorurile militare le-a dat o companie de honveți.

Noul Protopop al tractului gr. or. Sibiu d-lă Ioan Papiu a luat în primire conducerea și administrarea tractului, făcându-se cunoscută această clerului și poporului ortodox din acel protopopiat printr'un cercular al I. P. S. Sale Metropolitului Miron Romanul.

Avisu învățătorilor din diecesa Aradului. Sinodul eparchial din Arad a primit a se pune în aplicare regulamentul prezentat din partea Consistoriului aradan referitor la organizarea Reuniunilor și conferințelor învățatoresci, spune „*Biserica și Școla*”. În urma acestui regulament învățătorii din diecesa Aradului compun un corp didactic, care se împarte în trei reuniuni districtuale, și anume o reuniune districtuală pentru teritorul Consistoriului din Oradea; altă reuniune districtuală pentru protopresbiteratele respective inspectoratele școlare din părțile banatice ale Consistoriului din Arad; a treia reuniune districtuală pentru protopresbiteratele respective inspectoratele școlare dincoace de Mureș ale Consistoriului din Arad. Consistoriul din Arad a pus în lucrare esecutarea celui regulament, a convocat pe învățători pentru constituirea acestor reuniuni districtuale, și anume învățătorii din părțile banatice au să se întrunescă în Timișoara la școla din Fabrică în 13/25 Aug. a. c., er învățătorii din părțile de dincoace de Mureș au să se întrunescă în Arad la seminariul diecesan totu în diua de 13 (25) August a. c.

Cărți aprobate. Consistoriul diecesan al Caransebeșului a aprobat următoarele cărți școlare: 1) „*Religiunea creștină de Ioan Popea*” ca manual pentru școlarii din cl V și VI. 2) „*Gramatica limbei române de I. Dariu*” ca manual numai pentru învățători. 3) „*Cursu practic de economie de I. Georgescu*” pentru școlari, ca carte de cetire diu economie.

Victimele trăsnetului. Ni-se scrie: Vineri în 15 August n. c., în urma unei călduri grozave, asupra comunei Racovița din comitatul Sibiu s'a descărcat pe la orele 4½ d. a. o ploă torențială însoțită de trăsnete înfricoșate, dintre cari unul nimeri și aprinse la moment o casă și edificiile economice ale locuitorilor George Ion Metea, Nicolae Metea și Iosif Popa. Panica a fost mare, căci edificiile amintite se aflau în mijlocul satului, și parte mare din omeni erau pe la fênațele din pădure. Venind însă repede într'ajutor pomierii prezenți din Racovița, în frunte cu comandatele lor, d-lă înv. Georgiu Danilă, după muncă încordată mai venindu-le în ajutor d-lă protopop Cândea din vecinul sat Avrigu cu o tulumă și nise pomier, li-au succedat a localiza focul pe la orele 9 și jumătate sêra. În ajutor au mai venit și

o parte din locuitorii satului vecin Sebeșul sup. — In flacări, pe lângă mai multe caré de bucate și nutrețuri bune, au mai perit și 2 porci și 1 vițel. Dauna se urcă la 1000 fl. v. a. Doi din cei arși au fost asigurati. Conducătorilor nemijlociți ai poporului nostru zacă-le la inimă a îndemna neîncetat pe poporul nostru cel lăsat, ca puzura să-și asigureze avuția sa! — *Coresp.*

Dar la Biserică. Mihai Vicașiu, jude comunal din Husaseu, om cu carte, din evlavie creștină și din iubire adevărată față de biserică a cumpărat pe sâmba sfintei biserici mai înainte o cădelniță de argint și un policandru frumos, ér acuma un rând de odăjdii negre.

Moștenire de 80 mii. Cetimă în „Folia Diecesană”: „Pe la finele lui Iulie jurnalele din Budapesta aduseră scirea, că în Buda, în oraș, strada Mayerhof, s'a aflată mortă în casa proprie o femeie de 89 de ani, carea a trăit în cea mai mare miserie, ér după mórtea ei comisiunea orașenescă constatătoare din directorul Coloman Szombathy și dintr'un jurat a constatat, că după răposata a rămas o avere de vre-o 80 de mii de florini în bani gata și în hârtii de valoare. Jurnalele mai adaugă, că răposata ar fi din România, se chiamă Rosalia Murgu, căsătorită Dascalu și că n'are moștenitori. Acéstă notiță, în sine greșită, s'a mai schimosită trecându dintr'un jurnal într'altul. Ecă ce scim noi din isvóre sigure despre răposata: Mai întâiu de tóte n'a chiamat'o Rosalia, ci Versavia Murgu; a doua n'a fost din România, ci din Caransebeș, sora renumitului Eutimie Murgu, carele în anii 1850 s'a aședat în Buda și și-a zidit o mică casă în strada Mayerhof. Soru-sa Versavia a fost căsătorită după sublocot. c. r. Petru Dascalu, carele a răposat pe la începutul anilor 1850. Versavia a ședut apoi la frate-séu și după mórtea lui, la 1872, a moștenit dela dânsul casa din Buda, precum și casa părin-

téscă din Caransebeș în strada Iazului. Acéstă casă a vândut'o înainte de vr'o câțiva ani, ér în cea din Buda a locuit până la mórte. In fine cu privire la lipsa de moșteniri avem să rectificăm, că se află în viață următorii de aproape atât din familia Murgu, cât și din familia Dascalu, cari, precum suțemți informați, s'au și insinuat la locul incompetent.”

La băile din Tușnadu, precum ni-se scrie, timpul este continuu escelent. Óspeții, cari au venit îndată după începerea sezonului, se depărtează unul după altul. Cu tóte astea vin și óspeți noi, pentru-că sezonul duréză până pe la 15 Septembrie.

Suspendare. Ioan Fábry, fisogăbierul din cercul Bocșa, este suspendat din oficiu în urma cercetării disciplinare pornite în contra lui.

Nouă bancă română. „Gaz. Poporului” află, că unii fruntași cu stare bună materială din comuna Comorisea, comit. Caraș-Severin, în conțelegere cu alți confrați mai de frunte de prin comunele vecine, au pus în lucrare și vor și isbuti a realiza încă în decursul unei curente, întrunindu-se în adunare generală constituantă, înființarea unei bănci „Institut de credit și economii” numit „Comora” prin acții deja subscrise și deplin asigurătoare, resp. acoperitoare ale capitalului de întemeiere. In adunarea generală convocată pe 16 (28) August a. c. în localitățile de ședințe ale reprezentanței comunale pentru constituire, se vor debate proiectele de „statute”, de „preliminare” și se vor alege membri reprezentanți, adică președintele și funcționarii comitetului (direcțiunii) de administrare.

Insuflețirea pentru episcopul Strossmayer. In zilele trecute episcopul a voit să plece dela Robic. Mai mult în taină s'au adunat o mulțime de notabilități slave, care au dat un ban-

chetu în onóra episcopului. Polonul Pabrinsky a folosit această ocaziune și spre a-și arăta omagialitatea pentru episcop a dăruit pe sâmba academiilor sud-slavice 70,000 ruble.

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului XII. al „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român”, se va ține în Deșiu la 7 Septembrie 1890 la 10 ore a. m. în șola română greco-catolică, la care avem onóra a invita cu tótă stima pe toți membrii din despărțământ și alți partinitori ai acestei instituțiuni salutare să binevoiescă a lua parte în număr cât de însemnat.

Din ședința comitetului despărțământului ținut în Deșiu la 16 August 1890.

Aug. Munteanu, directorul. **Petru Mureșianu,** secretarul.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciul biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 19 August. Intr'o telegramă adresată țiarului „Budapesti Hirlop” declară Bismarck, că Abranyi îi este necunoscut și că nici nu l'a primit. (Abranyi publicase în foia numită o întrevorbire, ce țeia c'a avut'o cu fostul cancelar. — Red. „Gaz. Tr.”)

Berlin, 19 August. Succesorul ministrului de răboiu Verdy du Vernois probabil că va fi șeful cartierului principal generalul Wittich.

Narva, 19 August. Salutarea Monarhilor a fost cordială, amândoi s'au îmbrățișat. Plecarea la cartier s'a făcut în trăsura deschisă. La dejun a rostit țarul un toast pentru împăratul german și pentru Monarhul austro-ungar. Impăratul german a răspuns ridicându un

toast pentru țarul în limba rusescă.

Petersburg, 19 August. Guvernul a comandat o jumătate de milion de pusei sistemul cel mai nou la fabricanți franceși.

Cursul pieței brașov

din 19 August st. n. 1890.

Banote românesce Camp	9. - vând.	9.05
Argint românesc	8.95	8.9
Napoleon-d'or	10.04	9.18
Lire turcesc	10.35	10.43
Imperial	9.36	9.41
Galbini	5.35	5.40
Paris. franc. „Albina” 6%	101. -	—
„ „ „ 5%	99.50	—
Ruble ruseci	136. -	137. -
Mărci germane	—	—
Discountul 6-8% pe an.	—	—

Cursul la bursa de Viena

din 18 August st. n. 1890

Renta de aur 4%	101.45
Renta de hârtie 5%	99.70
Imprumutul căilor ferate ungare - aur	114. -
do argint	97.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	111.25
Bonuri rurale ungare	89.30
Bonuri croato-slavone	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vină unguresc	—
Imprumutul cu premiul unguresc	137.25
Losurile pentru regularea Tisei și Szeghedinului	127.50
Renta de hârtie austriacă	88.30
Renta de argint austriacă	89.75
Renta de aur austriacă	108.20
Losuri din 1860	139. -
Acțiunile băncii austro-ungare	975. -
Acțiunile băncii de credit ungar.	358.25
Acțiunile băncii de credit austr.	310. -
Galbeni împărătesci	5.40
Napoleon-d'or	9.07 1/2
Mărci 100 imp. germane	55.75
Londra 10 Livres sterlinge	113.90

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” a 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciurcu.

Editor și redactor responsabil: **Dr. Aurel Mureșianu.**

No. 1273—1890. not.

408.3—3

Publicațiune.

Din partea subscrisei primării comunale se aduce la publică cunoscință, cumcă *Miercuri în 10 Septembrie a. c. la 10 ore a. m.* se va ținea în cancelaria notariatului din Branul superior licitațiune publică pentru vânderea de 2000 brađi și molivi computați în metri cubici 4349 lemne de clădire și de lucru din pădurea comunală Bărbuleț, concésă cu ordinațiunea Inaltului ministeru regiu de agricultură din 29 Ianuarie 1890 No. 62,412/1889.

Prețulu strigării s'a statorit cu 1 fl. 50 cr. de metru cubic și doritorii de cumpărare au a depune un vadiu de 10% din suma de 6523 fl. 50 cr., care represintă acea cantitate de lemne înainte de începerea licitațiunei la mâna comisariatului de licitațiune

Oferte înscrisu provădate cu vadiu și cu timbru de 50 cr. încă se primesc până la orele 10 a. m. când se va începe licitațiunea verbală.

Condițiunile mai de aproape se pot vedea la acéstă primărie în Moeciulu-interior și la notariatul cercual al Branului superior în orele oficiose în tóte zilele.

Moeciulu-inferior, în 4 August 1890. Primăria Comunei.

Ioan Voiculescu, primaru.

Rațu, notaru.

No. 3021—1890.

406,3—2

Escrriere de concursu.

Pentru 5 stipendii din fundatiunea fericitului Dr. Simeon Ramonai se escrie concursu cu terminulu până la 10 Septembrie a. c. st. n. inclusive, și anume:

pentru unu stipendiu de 315 fl. v. a. usuat de Alesandru Mărgineanu clericu absolut și ascultător de filosofie în Clușiu;

pentru unu stipendiu de 84 fl. v. a. usuat de Alesandru Mihali rigorosante în drepturi, carele nu s'a legitimat despre progresulu făcutu în studie în decursulu anului școlasticu espirat;

pentru trei stipendii de câte 63 fl. v. a. usuate de medicinistulu Antniu Farcașiu și gimnasiștii Valeriu Szabo și Ioan Chirilă, dintre cari nici unulu nu s'a legitimat despre progresulu făcutu în studie în decursulu anului școlasticu 1889/90.

La aceste stipendie potu concurge: a) numai tineri studenți miseri, cari sunt născuți în Transilvania și sunt Români de nascere;

b) cari pe lângă purtare morală bună au din studie calculi de eminență;

c) ascultătorii de medicină, de drepturi, de științele reale, precum sunt tehnici, montanistici, silvanistici, și la vr'o academiă comercială, și în fine studenții în gimnasia ori în școle reale;

d) dintre concurenți voru avé preferință, în înțelesulu testamentului,

caeteris paribus, cei de origine nobili și consăngenii piului fundator;

e) dela concurenți se recere, să alături la cererile concursuale *testimonie școlastice în copie autentice și nu în originalu*, apoi carte de botez, testimoniu medical, atestat de paupertate, care să fiă subscrise de antistia comunală politică, și de parochulu concernente și întărit cu sigilulu parochial și celu comunalu, precum și cu subscirerea oficiului pretorialu, ér în cetăți și opide cu subscirerea antistiei cetățane séu opidane; în urmă f) concurenții să numescă *espresu institutul* la care și unde voru să continue științele academice ori gimnasiale.

Cererile concursuale ajustate în modul arătat să se subșternă până la terminulu prefipt Consistoriului metropolitanu subsemnat.

Concursele, cari nu voru fi astfel instruite și nu se voru subșterne în terminulu prefipt, nu se voru lua în considerațiune.

Blașiu, din ședința consistorială ținută în 12 August 1890.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia.

II.

Escrriere de concursu.

Pentru dou stipendie de câte 60 fl. v. a. din fundatiunea fericitului Episcopu Ioan Bobu, usuate de gimnasiștii Eugeniu Nemeșiu, care nu s'a legitimat despre progresulu făcutu în decursulu anului școlasticu trecut, și de

Victor Forfota, care a obținut calculu nesuficient, — se escrie concursu cu terminulu până la 10 Septembrie a. c. st. n. inclusive.

Doritorii de a obține aceste stipendie au de a-și instrui cererile lor conformu condițiunilor espuse mai sus în escrierea de concursu pentru stipendiele ramonțiane, și pe acele a-le subșterne subsemnatului Consistoriu până la terminulu prefipt.

Blașiu, din ședința consistorială ținută în 12 August 1890.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia.

III.

Escrriere de concursu.

Cu terminulu de 10 Septembrie a. c. st. n. inclusive se escrie concursu pentru dou stipendie de câte 70 fl. din fundatiunea fericitului Gavril Vaida, usuate până acum — numai în sumă de câte 60 fl. — de juristulu Clemente Barbul și gimnasiștii Ioachim Munteanu dintre cari nici unulu nu și-a legitimat progresulu făcutu în decursulu anului școlasticu espirat.

Cei cari doresc, să obțină aceste stipendie, au de a-și instrui cererile sale conformu condițiunilor espuse în escrierea de concursu pentru stipendiele ramonțiane, și a-le subșterne subsemnatului Consistoriu până la terminulu prefipt.

Blașiu, din ședința consistorială ținută în 12 August 1890.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alba-Iulia.